

za istočnu Evropu sa Slobodnog Univerziteta iz Berlina, u kojem se odbacuje zastarjela podjela na "materijalnu" i "duhovnu" kulturu, te na "nacionlanu" i "izvanevropsku" etnologiju. Autorica se zalaže za proučavanje kulturnih pojava u njihovom komunikacijskom, unutar-etničkom i međuetničkom kontekstu. Potrebno je, smatra D. Burkhart, spoznati pojave u njihovoj mijeni i kontinuitetu, kao i u međusobnoj strukturiranosti i funkcioniranju. Osim članaka i građe objavljene su i dvije korisne bibliografije, i to Zorice Petrić *Građa o narodnoj prehrani u rukopisima ONŽO JAZU* i Milane Černelić *Bibliografija rukopisne građe iz arhiva pojedinih etnoloških institucija u Mađarskoj*.

Godišnjak Hrvatskog etnološkog društva "Etnološka tribina" zamišljen je, kao što stoji u naslovu, kao časopis za prezentiranje i razmjenu informacija, o radu Društva, te o stručnim i znanstvenim problemima koji se postavljaju pred etnološku znanost. Iako se dosezi pojedinih radova razlikuju u stručnom i znanstvenom pogledu, vidljiv je napor da se kvalitet podigne na višu razinu, što će, nadajmo se, uroditi i novim spoznajama u rješavanju teorijsko-metodoloških kao i praktičnih problema s kojima se susreće etnologija.

ŽELJKA JELAVIĆ

Ivanka Vrtovec, *Narodni nakit Hrvatske*, Grafički zavod Hrvatske/Kršćanska sadašnjost, Zagreb 1985, 91 str.

Knjiga pripada vrsti publikacija namijenjenih u prvom redu širem, nestručnom, krugu čitalaca, kojima se uz pomoć fotografija i općeniti uvodni tekst omogućava uvid u određenu likovnoumjetničku tematiku. I veći dio ove knjige (str.21-91) zauzimaju fotografije u boji pojedinačnih oblika nakita, snimljene suptilnom kamerom Mitje Komana. Kolekcija od dvjestotinjak znalački izabranih predmeta za ukrašavanje tijela potječe iz fundusa Etnografskog muzeja u Zagrebu te predstavlja predmete što ih je kao nakit nosilo seosko stanovništvo SR Hrvatske. S nakitom u užem pojmovnom smislu cjelinu čine i pojedini,

osobito urešeni dijelovi odjeće.

Od mogućih pristupa za prezentaciju i klasifikaciju nakitnih predmeta autorica se odlučila da ih razvrsta prema mjestu na tijelu na koje se nakit stavlja. Stoga su redom predstavljene skupine nakita na kosi i oglavljju, zatim na ušnoj resici, na vratu, na prsima, na rukama i najzad skupina onih ukrasnih predmeta koji se ne nose ni na jednom od tih mjesta. Svaka je fotografija popraćena najnužnijim podacima: lokalnim nazivom predmeta i područjem porijekla a uz to je dodana i primijenjena tehnika izrade te vrste upotrebljenog materijala. Šteta što uz to nisu navedene i dimenzije predmeta. Odabrana kolekcija doista pokazuje estetsku raznolikost i obuhvaća široki dijapazon izražaja od posve jednostavnih pučkonaivnih oblikovanja do rafiniranih kreacija umjetničko-obrtne proizvodnje.

Ilustrativni dio knjige popraćen je kraćim uvodnim komentarom autorice u kojem je iznijet pregled tradicija oko kićenja seoske populacije. Štivo je raspoređeno prema regionalnim razlikama unutar tri etnografske zone u Hrvatskoj: panonske, dinarske i jadranske. Osim spominjanja vrsta materijala koje su se u svakoj od tih zona upotrebljavale pri izradi nakita, spolnih i dobnih razlika pri izboru i nošenju nakita te prigoda za kićenje, razmatra se i značenje koje se pojedinom uresu pridavalo u određenoj društvenoj grupi.

Premda je, prema vlastitim riječima, autorica prvenstveno željela istaknuti vizualni doživljaj i dekorativnu izražajnost golemog bogatstva nakitnih oblika, objavljeni materijal zacijelo može čitaocu biti poticaj i za studioznije upoznavanje s tom tematikom. Upravo zbog toga čini se da i u publikaciji tako određenog profila uputa na stručnu literaturu i izvore ne bi bila naodmet.

ALEKSANDRA MURAJ

Ivan Sedej, *Ljudska umetnost na slovenskem*, Mladinska knjiga, Ljubljana 1985, 159 str.

U izdanju "Mladinske knjige" iz Ljubljane, 1985 godine izašla je iz tiska knjiga

*Ljudska umjetnost na Slovenskem*, dr. Ivana Sedeja, istaknutog slovenskog etnologa i povjesničara umjetnosti. Autor je svjestan činjenice da se djela narodnog stvaralaštva ne mogu jednostavno svrstati u stilske kategorije povijesti umjetnosti, te da se često mogu datirati tek približno, ili se uopće ne mogu datirati, ali isto tako zna da ona ne izmiču svakoj historičnosti. Vođen time, građu je podijelio u nekoliko poglavlja, i to: 1. *Uvod*; 2. *Graditeljstvo i umjetnost u Sloveniji od doseljenja do 15.st.*; 3. *Gotička i seljačka umjetnost u 15.st.*; 4. *Seljačka renesansa*; 5. *Procvat umjetnosti za gospodarstva u 18. i 19. st.*; 6. *Raspad tradicionalne narodne umjetnosti u 19. i 20. st.*

U uvodnom dijelu bavi se problemima terminologije pri određivanju razlika između pojmova narodne i seljačke umjetnosti, iznosi Hauserove teze i s njima se slaže. Osvrće se također na pojam naivne umjetnosti. Smatra da narodna i seljačka umjetnost, jednako kao i visoka umjetnost, prolaze kroz razdoblja procvata, ali i razdoblja stagnacije, opadanja kvalitete i zanimanja za pojedine likovne vrste, te da je ona, iako konzervativna u sadržajnom i likovnom pogledu, sastavni dio likovne kulture nekog područja.

Razdoblja koja u knjizi obrađuje, imenuje stilskim oznakama, budući da su ona zapravo pomoćna sredstva koja nam omogućuju povezivanje s visokom umjetnošću. Orijentiran na arhitekturu kao vodeću likovnu vrstu, od koje sve počinje i koja združuje sve ostale likovne grane, obrađuje likovne vrste koje se međusobno vežu u kulturni i likovni sistem.

Knjiga je nastala istraživanjem na terenu, a predmeti već izloženi u muzejima navođeni su kao primjer samo onda kad je to bilo neophodno zbog živog predstavljanja narodne likovne kulture u prošlosti. Nekonvencionalne i atraktivne fotografije doprinose tom dojmu i rječito govore o blagu i ljepoti ovog podneblja. Za razliku od knjige G. Makarovića, *Slovenska ljudska umjetnost*, koja daje opširan pregled cjelokupne likovne umjetnosti slovenskog sela, u kojoj je građa jasna i pregledna, a likovni elementi i strukture obrađeni u okviru seljačkog gospodarstva, Sedejeva knji-

ga manje je prilog etnološkoj znanosti, a više poticaj daljnjoj prezentaciji i popularizaciji kulturnog i umjetničkog blaga stvorenog i sačuvanog na području Slovenije. Sedej se nije opredijelio za tradicionalni metodološki pristup pukog nabiranja i opisivanja građe. Knjiga nije sinteza dosadašnjih istraživanja narodne umjetnosti, već široj čitalačkoj javnosti, na pristupačan način, predstavlja razdoblja od doseljenja do 20. st., povezujući ih s vladajućim umjetničkim stilovima u tim razdobljima, te je kao takva poticajna i za daljnja razmišljanja i istraživanja.

RENATA MIHALIĆ

**Text, Play and Story: The Construction and Reconstruction of Self and Society**, Edward M. Bruner Editor and Symposium Organizer, 1983 Proceedings of The American Ethnological Society, Washington 1984, 364 str.

Godine 1983. Američko etnološko društvo održalo je skup pod nazivom *Tekst, igra i priča: konstrukcija i rekonstrukcija Sopstva i društva*. Iz naslova izlaganja pojedinih autora nije na prvi pogled jasno na koji su način u vezi s generalnom temom. Iako je poticaj za okupljanje bio motiv karnevala i njemu pripadajuće "ludosti", jedva da je polovica radova imala nekakve udaljene veze s temom, a dosta je radova koji nisu *karnevalični* uopće i kako Leach kaže u Zaključku: "Sastali smo se ovdje u Maton Rougeu da govorimo o Ludosti i pogrešno smo nastojali biti ozbiljni" (str.356). U "omnibusu u koji se" prema Leachu, "sve može ukrcati", referati su podijeljeni u tri skupine. 1. *Pripovijetke* obuhvaćaju radove K. Bassa o imenima, mjestima i moralnim pripovijetkama zapadnih Apača, E. Brunera i Ph. Gorfainove o dijaloškoj naraciji i paradoksu Masada, H. Schwartzmannove o igri u organizacijskom kontekstu, J. Peackocka o istraživanju kulturne psihologije i B. Sutton-Smitha o porijeklu fikcije i fikcijama porijekla; 2. *Oblikovanje teksta* sadrži radove A.L. Beckera o burmanskim poslovicama, J. Boona o satiri među